

tege de af-
de poor-
ik zal den
der leven-
meer aan-
wereld-
emel daar-
woont en
n, zoo is de
der duister-
Nu eens
een burcht,
mdelen ge-
teeren kan
7:9); dan
er, dat zijn
at leeft te
in zijn be-
; uitdruk-
rijke, maar
alle arbeid,
een „land
waar „geen
vetschap,
loeden niet
hun haat,
geen deel
9: 5, 6,
ste is voor
gaat in de
en prijzen,
tullea Hem
zijn neder-
115: 17).
a, dat deze
ge voorstel-
voorstelling
gemeen had
op zooveel
ad dan wij.
heidensche
voorkomen;
de mensch
bangs en
voorstelling
dan in het
t. Maar wie
aangaande
weet ook,
is, dat het
il geeft. Al
ische voor-
pijpen hel-
lieden over-
nemen naar
el niet ge-
van het
ol bij een
burcht met
in worden,
eeldsprak
ichrift ken-
en eenvoud-
we bij Israel
er nog veel
at waar-
doud wordt
heidensche
straf Gods
ur betalen“
rft nergens
onmogelijk
en mensch
siet Israel
gaan“, die
naaraan de
pen heeft,
le om der
en vandaar
reze voor
tament tel-
st voorop-
strooting,
en dood is
n worden,
neester tot
lende is er
baar. Waar
weet, kan
et verstaan-
id van wat
kind doen
d, wanneer
wat bange
verderf in
a optreedt.
Israel het
geloof deze
daartegen-
te staan
s. Wie dit
d van den
God is in-
en onder-
chuilt niet
de teksten,
het leven
rwijs al de
zef, David,
volksge-
aar het is
zijn wijs-
et: eener-
dijk gevoel
dat al het
voor den
Israel veel
e volkeren
tijds in dat
het licht
waardoor
at sterven
wie in dit
ft, zelfs in
komen.
e heilsver-
dij leven
en hierna-
at onrecht
het volle
le Opgang
was,—er
hope, dat
doorbrak-
t af. Al

laagt Jakob: mijne grauwe haren zullen met droefheid nederdalen in de Scheel; op zijn sterfbed zegt hij: „op uwe zaligheid wacht ik, o Heere“. (Gen. 49: 18). Hoe somber Job de Scheel schildert, hij zegt toch: „Ik weet, mijn Verlosser leeft en Hij zal de laatste over het stof opstaan, en als zij na mijn huid dit zullen doorknaagd hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen“. (Job. 19: 25 en 26). David moge zuchten: want in den dood is Uwer geen gedachtenis, wie zal U loven in de Scheel, maar hij getuigt toch ook: „De Heere is mijn herder, mij zal niets ontbreken; al ging ik in een dal der schaduwen des doods, ik zal geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij, Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij“ (Ps. 23: 1, 4). God leidt zijn volk niet alleen tot aan den dood toe, maar Hij blijft hun God eeuwig en laat hen ook in den dood niet los. Hij zelf noemt zich den God van Abraham, Izak en Jakob, ook nadat ze gestorven zijn, en daaruit blijkt, zegt Christus zelf, de opstanding der dooden; immers „God is niet een God der dooden, maar der levenden, want zij leven Hem allen“ (Luc. 20: 38). Er staat niet: zij zullen leven bij de opstanding, maar ze *leven* reeds thans, omdat God hun God is. Zoo opent zich voor Gods kind ook onder het Oude Testament het uitzicht, dat het met den langen nacht des doods niet uit is, dat er een opwaken uit dien slaap volgen zal: „Maar ik zal uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen; ik zal versadigd worden met Uw beed, als ik zal opwaken“ (Ps. 17: 5). „God zal mijne ziel van het geweld der Scheel verlossen, want Hij zal mij opwekken“ (Ps. 49: 16). „Gij zult mij leiden door Uwen raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opwekken“ (Ps. 73: 24). „Gij zult mij het pad des levens bekend maken.“ (Ps. 16: 11).

Veertafel.

1. Nederlandse Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden Grondslag, JAARBOEK 1910. Negentiende Jaargang. Ten dienste van de Christelijke Jongelingsverenigingen in Nederland. Uitgave van de Vereniging „De Gereformeerde Jongelingsbond“.

2. J. BRESSEN, „De Gedachtenis des Rechters“. Het leven van H. J. Dibbets, een vriend van Dr. A. Kuyper. Uitgave van de Vereniging „De Gereformeerde Jongelingsbond“. Premie-uitgave bij het Jaarboekje 1910.

3. De Nederlandse Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden Grondslag rood ons zijn JAARBOEKJE, en wij Januari al bijkans voorbij is, haast ik mij het hier aan te kondigen.

Naar men weet, heeft deze Bond ten doel de organisatie van de Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag dienstbaar te maken aan den in- en uitwendigen bloei der Verenigingen. De bond beschouwt als de roeping van de Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag om, overeenkomstig ons Calvinistisch volkarakter, werkzaam te zijn tot het doen kennen en belijden der Gereformeerde beginselen voor Kerk, Staat en Maatschappij. Ook dit Jaarboekje zal tot het zooveel genoemde doel van den Bond zeker een middel kunnen zijn. Behalve toch al wat het op het stuk van kalender, verslagen van het Koninklijk Huis, Postrijzen enz., met andere Jaarboekjes gemeen heeft, geeft het ook *bijzonderheden omtrent Regering en Volkswetgeving*. Deze laatste rubriek is voor de Gereformeerde Jongelingen, die immers meeleven met de Politiek, zeker niet onbelangrijk.

Een opmerking over den kalender waartoe, aan het hoofd van iedere maand, een citaat uit de geschriften van gereformeerde voorname mannen staat. Tot mijn verwondering vond ik daarin een citaat van BETHES dat boven SEPTEMBER prijkt.

En niet zoneret over het feit om in dit gezelschap ook BETHES aan te treffen, dan wel over het diast zelf werd mijn verwondering gaande gemaakt. Het luidt aldus: *Het geloof is de grootste kunstenaar van de wereld; het ongelofte heeft nooit iets smakvolks voortgebracht*. Ik heb geen tijd en lust om er BETHES op na te slaan, maar ik moet in alle oprechtheid verklaren, dat ik er niets van begrijp, tenzij „geloof“ hier heel iets anders beteekent dan een Gereformeerde jongeling er onder verstaat. De samenstellers zullen mij, hoop ik, deze opmerking ten goede houden. Want mij haar niet doet achterwege houden is mijn lang niet ongeproorde vrees, dat onze jongens straks dit woord als een heel mooi groot woord zullen gaan gebruiken.

Voelt in het boekje een *Statistiek* van de Christelijke Jongelingsverenigingen. Eerst van den *Wereldbond*, dan van *Nederland*.

Uiteraard heeft hier de Bond der Vereenigingen op Gereformeerden Grondslag de grootste plaats p. 35—115.

Dere Statistiek is met zorg bewerkt, en de samenstellers brengen dan ook hun dank aan allen, die hun daarvoor de noodige gegevens hebben verschaft. Deze Statistiek, waarin men alles vindt wat de organisatie betreft, maakt het Jaarboekje bijzonder bruikbaar. Wij vinden er de sprekende cijfers van 548 Vereenigingen en 11382 leden.

Dit geeft moed voor de toekomst van het Calvinisme ten onzen!

In deze Statistiek zijn ook opgenomen gegevens van de andere bonden; van het Nederlandse Jongelingsverbond met zijn 436 Vereenigingen en 11382 leden; het Friese met 50 en 900; het Lutherische met 15 en 332; de Car. Geref. met 16 en 350. Eindelijk blijkt, dat er nog 179 Vereenigingen met 3608 leden zijn, die geen Verbond aangesloten zijn.

Een bijzondere gelukkige gedachte van de samenstellers van dit JAARBOEKJE duikt mij, dat zij er op p. 127 ook een plaats in hebben gegeven aan den NEDERLANDSCHEN MILITAIEREN Bond met zijn *Organ der Nederlandse Krijgers* maar, zija HOOFDSTUUR en zija TREKKEUR VOOR MILITAIEREN. Om het groote belang dier TREKKEUR voor onze jongens laat ik hier afdrucken wat op p. 127 staat: „De ouders van zonen in mil. dienst treden, doen wel het adres dier zonen op te geven aan den hufvader van het Militairen Tehuis in de garnisoensplaats waar hij ingedijeld zijn. Het zijde geld den secretaris van C. F. van welke en of meer leden in dienst zijn.“

Ten slotte geeft dit Jaarboekje een Jaarver-
slag van den Bond; Jaarverslagen van de
verschillende Afdelingen; en een Financieel
verslag.

De samenstellers, de heeren leden van het
Bondsbestuur JAC. VAN OOSTERHOF en JOH. T.
DE LANGE, hebben eer van hun werk.

3. Dan, niet alleen voor dit 200 correct en
„bruikbaar JAARBOEKJE, maar ook voor het kos-
telijk „premieboekje“ dat het diploma vergezelt,
komt aan de samenstellers een woord van
lof toe.

Zij zelf zeggen in hun WOORD VOORAF op
het JAARBOEKJE, „dit premieboekje“, zal onge-
twijfeld ook buiten den kring onzer Vereenig-
ingen d. aandacht trekken“.

In deze verwachting zullen zij zeker niet te
leer worden gesteld.

DE GEDACHTENIS DES RECHTERVAARDIGEN b-
vat een levensbeschrijving van H. J. Dibbets
en is voor de kennis der geschiedenis van ons
kerkelijk leven en daarin inzonderheid voor de
wording van de DOLEANTIE, een belangrijke
bijlage.

Bij onze oudere tijdgenooten, die het kerke-
lijk leven van de Nederlandse Hervormde
Gemeente van Amsterdam in de jaren 1826 en
1874 hebben meegemaakt, was de heer HENRI
JOAN Dibbets een goede bekende. Men kende
hem als een der mannen welke, in den kring
van de VRIENDEN DER WAARHEID en ook
als OUDERLINGEN in den Amsterdamschen
Kerkeraad, ijverden voor Kerkherstel. En men
kende hem ook als lid van de Vereniging TEN
VERBODEN DER WAARHEID, van de INRICHT-
ING TOT WERKVERSCHEFFING AAN HULPBEHOE-
VENDE BLINDEN, als DIRECTEUR VAN HET VROU-
WENLOOSEN „TE HUIS“, als een man die
op sociaal gebied ijverde voor de barmhartigheid.

Wat dit alles nu te maken heeft met den
Nederlandchen Bond van Jongelingsverenigingen
op Gereformeerden Grondslag?

Dit.
Op den 30 Mei 1909, toen Dr. A. KUYPER
te Scheveningen op den Bondsdag sprak, zeide
de: „Voor mij, persoonlijk gekomen tot de
levensbeschrijving van het Calvinisme en bepro-
vende heel ons volksleven daarvan de vruchten
te doen zien, kwam toen ook de gedachte
aan een speciaal Gereformeerde Jongelingsleven
naar voren. Blijkt gezegd, veel verwachting
had ik er niet van en daarom wil ik in dit
verband een naam noemen, die mij lief is, die
mij steunde en sterkte in mijn plan van den
Bond te stichten“.

En die man is dan geweest de heer H. J.
Dibbets, wiens portret, een kleinood, dat Dr.
KUYPER dierbaar is, door hem toen te Scheve-
ningen aan den Bond werd aangeboden.

Het leven van dezen Calvinist, „vriendelijk
en hulpvaardig, belesen en verstandig, acht-
zaam en toch beginnelust“, het leven van
dezen „vriend van Dr. A. Kuyper“, — te doen
kennen aan de leden onzer Gereformeerde jong-
elingsverenigingen, is het doel, dat Me. J. BRESSEN,
die zelf Dibbets van nabij gekend heeft, zich
met haar boekje stelde. Maar, om nog eens de
woorden der Samenstellers van het Jaarboekje
te herhalen, — deze levensbeschrijving „zal
ook buiten den kring onzer Vereenigingen de
aandacht trekken“.

Ik heb mij hartelijk verheugd over die mono-
graphien welke, ten vorigen jare verschenen,
een een kijk gaven in de wording van de
Scheiding. Niet minder sterk verheug ik mij
thans over deze biographie, die ons een kijk
geeft in de wording der DOLEANTIE. En met
evenveel ernst als ik vroeger hier de lezing
der monographien heb aanbevolen, doe ik het
thans hier de lezing van deze levensbeschrijving.

Maar niet alleen ter verrijking van de kennis
van ons kerkelijk leven doch ook voor die van
ons sociale leven bevel ik de lezing van dit
boekje aan. Het leidt ons zoo in in den
arbeid, den vaak zwaren arbeid, het zwegen
en tobben onzer oudere tijdgenooten, die Jezus
als hun Heere en Koning beliden en die hun
belijden ook wilden beloven.

Ea eindelijk is er nog iets, waarom het zoo
lezenswaardig is.
Letterkunst zit er al evenmin in als zielkun-
dige ontleding, maar het is voor de laatste zeer
aan te bevelen.

M. J. BRESSEN vertelt nauwkeurig en trouw
— en dit is haar verdienste — slechts dat Dibbets
de man is geworden zoo als zijn vrienden in
Amsterdam hem gekend hebben. Maar de door
haar bijeengebrachte gegevens, zijn het zeer be-
trouwbaar materiaal voor een studie *waarom* hij
zoo moest worden.

Een studie waar deze mensch belangrijk ge-
noeg voor is geweest.

Dan, dat is nu een deugd van het boekje,
die de „velen“ wel vrij onverschillig zal laten.
Toch een trekje uit al die gegevens.

Dibbets was door geboorte en opvoeding een
heer. Zijn vader Schout-bij-nacht, hij zelf ook
ook een officier. Daarbij „n man niet alleen van
vormen, maar ook met zin voor kunst- en natuur-
schoon. Na zijn huwelijk verlaat hij den dienst
en gaat met zijn jonge vrouw in Brussel wonen.
Een leven van artistiek genot begint. Maar dan
komen de zware tijden. Bij een industriële
onderbreking raakt hij, door „een schurk van
een compagnon“, zijn geld kwijt. Met handen-
arbeid moet hij nu zijn brood verdienen. In
een „nieuw wascherij“, waar zijden en wollen
stoffen als nieuw gewasschen worden.

Bij Dr. VAN MAASDIJK woont hij dan in.
CATEAU gaat naar Rotterdam, bij haar moeder.
Na eenige tijd komt zij hem opzoeken.

Met moeite had hij het reisgeld voor haar
overgespaard.

Niet ongeduld keek Cateau uit den trein.
Zij snelt op mij toe met een: Dag lieve, dag
Dibbets, dag lieve! Zij grijpt mijn haar toege-
stoken hand, doch met een pijnlijk „oef! oef!“
trek ik die haastig terug. De grijze gaar-
handschoenen bedekken de steeds pijnlijk ge-
swollen handen, wier vel nooit aan zwaar
werk gewoon was geweest. Haar oogen liepen
over toen ze zag, tot welken prijs ik naar reis-
geld had verdiend.“

Nit de Pers.

In de *Rotterdamse Kerkbode* zet Dr. van
den Brink aldus zijn beschouwing voort over
het belijden doen:

Zoo bestaan er dan gegronde bezwaren tegen
de uitdrukkingen: „aanname van aangenomen
worden tot lidmaat“ en „bevestiging van nieuwe
leden“. Doch mogen wij dan spreken van „beli-
den doen“?

Gehel zuiver is ook deze zegswijze niet; ze geeft
niet precies de zaak of het begrip aan, waarover
het hier gaat. Door principieel bezwaren wordt
echter niet gedrukt, en daarom kan ze er in het
gewone spraakgebruik wel mee door.

Eigenlijk is deze term een afkorting van deze
breedere uitdrukking: „openlijk doen van belij-
den in het midden der gemeente voor de eerste
belating tot het H. Avondmaal“. Het belijden
doen“ is dus bedoeld een zeer bepaald geval,
waarin men t'gevoel des harten uitpreekt. En dat
dient helder in het oog te worden gehouden om
verloof misverstand, dat zeer schadelijk is voor
het geloofleven, af te snijden.

Laten wij op twee hoofden mogen wijden.
Ten eerste mag nooit vergeten, dat het de heilige,
beijde roeping is van alle leden der kerk om
den Naam des Heeren te belijden niet slechts voor

de eerste toetreding tot den Disch des verbonds,
en eveneens niet alleen in het midden van Gods
vergaderd volk, maar ook buiten de kerk, in het
dagelijks leven, in huis, op straat, op school, in
den winkel, in de werkplaats, op 't kantoor, op de
baan, overal en ten allen tijde, door al hun denken,
spreken en handelen. Dat moeten alle gedoopten
doen, de jongeren, zoowel als de ouderen, ook de
kinderen, zoo spoedig zij maar spreken kunnen. En
tot het afleggen van die openlijke, vrijmoedige
belijdenis moeten wij elkander opwekken door
ernstig, liefdevol vermaan. Daarna moeten wij el-
kander voortsan. Daarna moeten wij voor elan-
der bidden. Tot zult een ongedwongen, ongekun-
stelde, getrouwe belijdenis moeten wij onze kinderen
van jongaf opvoeden, onderwijzen en doen onder-
wijzen met aanboudende gebedsworteling, of de
Heere door zijn Woord en Geest hunne jeugdige
harten moet soegen tot dat gewichtig stuk der
kerkelijke vrees zijn Naams. Indien wij en onze
kinderen zwegen, zouden de steenen haast spreken.

En ten tweede, er is behalve de openbare ge-
loofsbelijdenis ter toelating tot het H. Avondmaal
nog vele „belijdenis doen“ in onze samenkom-
sten als gemeente van Christus. *Gemeenschappelijke*
„zeggen wij openlijk geloofsbelijdenis af door aan-
in gebied en dubbeling den Naam des Heeren
aan te roepen. Eveneens door sam paalmen te zingen
tot Gods eere en daarin jubelend niet te spreken,
te bekennen, dat de Heere alleen God is en nie-
mand meer. Nogmaals, doordien bij den aanvang
der tweede godsdiensttoefening op elken Zondag de
twaalf artikelen van ons algemeen Christelijk geloof
worden voorgelezen; want de broeder, die dit doet,
spreekt het „ik geloof“ niet voor zichzelf alleen
uit, doch hij is de toek, de mond van geheel de
vergadering der geloovigen, die door hem in het
openbaar belijdenis van haar geloof aflegt. Terwijl
hier nog, hij komt een bij herhaaling *persoonlijk*
belijdenis doen“. Wie opstaat in het midden der
gemeente om door een hoorbaar ja-woord (want
't moet gehoord kunnen worden, een knijp met
het hoofd is bij zoo plechtige, heilige handeling
ten eenen male onvoldoende) te antwoorden op de
vragen van het Formulier van den Doop der kin-
deren, die doet belijdenis; want de tweede doop-
vraag bevat een volledige geloofsbelijdenis. En ook,
iedere gaar naar de Tafel des Heeren is een open-
lijk „belijdenis doen“; want men gaat tot het H.
Avondmaal ten aanschouwe van geheel de gemeente,
om daar, zij het ook stilzwijgend, bij brood en bij
beker den doop des Heeren te verkondigen als
den eenigen grond der zaligheid.

De uitdrukking: „belijdenis doen“, of, zoals zij
in kerkelijke berichten, b.v. bij de aankondiging
van preekbeurten, gewoonlijk luidt: openbare
geloofsbelijdenis“, mag dus gebruikt worden, mits
men maar steeds voor de aandacht houdt, dat
daarmede is bedoeld die openlijke belijdenis des
geloofs, welke vooral moet gaan aan de eerste
viering van het H. Avondmaal. Want het „beli-
denis doen“ en het gebruik van het H. Sacrament
des Avondmaals mogen niet van elkander worden
gescheiden.

Officiële Berichten.

Het adres van de Geref. Kerk te Enkhuizen is
voortaan: A. de Boer, Westerstraat, Enkhuizen,
scriba van den kerkeraad.

Kort verslag van de vergadering der
classis Ommen, gehouden te Har-
denberg, 19 Jan. 1910.

De vergadering wordt op de gebruikelijke
wijze geopend. Alle kerken zijn welig vertegen-
woordigd.

Het moderamen wordt samengesteld: Dr. van
Henten, praeses; Dr. Kerssies, scriba; Dr. de
Jong, assessor; terwijl Dr. de Vries voor het
persverslag wordt aangewezen.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Eene commissie uit de nog niet gereinigde
kerk van Gramsbergen doet eenige mededeelingen.
Geadviseerd wordt het aangesloten terrein voor
kerkhuus te koopen en zoo spoedig mogelijk
den kerkeraad op te richten.

Aan de kerk van L. wordt in eene tuchtaak
advies gegeven.

De verschillende deputaten doen rekening
en verantwoording over hun beheer in 1909.

Als deputaten worden benoemd: voor kerk-
visitatie: primus: Dr. van Henten en Dr. Kerssies;
secus: Dr. de Jong en Dr. Lambers.

Examina: Dr. Schot en Dr. de Smilde.
hulpbeh. kerken: Dr. Schot en Dr. de Jong.
buitel. kerken: Dr. J. Schoemaker.

rekening: Dr. Schot.

approbatie v. ber. en ontslag: Dr. Schot en
Dr. Goria.

actuaris: Dr. Schot.

quaestor: Dr. Smilde.

Een schrijven van br. J. M. uit D. H. wordt
behandeld.

Bij de rondvraag naar art. 41 wordt aan
enkele kerken advies gegeven.

Roepende kerk voor de volg. verr. Heemse.

Lezing der korte notulen.

De praeses gaat voor in dankgebed en sluit
de vergadering.

Namens de classis voorn.: S. DE VRIES.

Nieuw-Leusen, 24 Jan. 1910.

Buitenland

Hongarije. Calvin-litteratuur.

De Gereformeerde Kerk van Hongarije telt
niet minder dan 300,000 zielen. Niettegen-
staande de reformatie der Kerk van Hongarije
van Calvin uitging, is het bevreemdend, dat
tot voor korten tijd zeer weinig werken van en
over Calvin in de Hongaarsche taal verschenen.
Nadat de verdienstelijke levensbeschrijving van
Calvin door Emrich Révész, den beroemden
predikant en kerkgeschiedenis-leraar te Debreczen,
bij gelegenheid van de herdenking van het
feit dat de reformator voor drie honderd jaar
stierf (dus in 1864) verschenen en in hetzelfde
jaar een tweede druk beleefde, — werd er
geen werk van of over Calvin in het licht
gezien. De Theologische strijd van '70 en
'80 namde Godgeleerden en predikanten zoo-
ter in beilag, dat niemand er aan dacht de
werken van Calvin voor zijn Hongaarsche
volgelingen en geestverwanten toegankelijk te
maken, terwijl men er ook niet aan dacht om
hetgeen in Zwitserland, Duitschland, Frankrijk,
Nederland, omtrent Calvin werd nagevolgt en
in het licht gezonden, aan het Hongaarsche
volk mede te deelen. De beide vertalingen van
Calvin's werken, die in de XVIIIe eeuw ver-
schenen — de Institutie (Uitgave van 1559)
door Adalbert Molnar de Szecsa (1624) (Hanan)
en de Geneefse Catechismus (1695, Kolozsvár),
zijn deels wat de taal betreft zeer verouderd,
deels geheel uitverkoet. Wel verschenen twee
geschriften die als bewijzen van bekwaamheid
om het professoraat uit te oefenen, in het licht
gezien werden: Calvin's leven en Kerken-
ordening (1894) door Alexander Jancso en
Calvin's Theologie door Karl Nagy (1894);
doch deze werken werden haast niet in breede
ten kring bekend.

Het is alsof men in de XXte eeuw zijn
schade heeft willen inhalen. Aanleiding daartoe

is geweest het 400-jarig gedenksteeft van Calvin's
geboorte. Het Hongaarsche prot. letterkundig
genootschap gaf in 1903 een Hongaarsche ver-
taling van de eerste uitgave van de Institutie,
van de hand des hoogleeraars Karl Nagy. In
1906 verscheen de inaugurele redevoering van
Lr. Bela Kun, hoogleeraar in het Kerkrecht
aan de Universiteit te Debreczen, getiteld: De
Kerkenordening van Calvin, waarin hij de grond-
stellingen bespreekt die de reformator volgde bij
het opstellen van zijn Kerkenordening.

Daarna is een jong, geleerd predikant opge-
treden, die een poging waagde om belangrijke
geschriften van Calvin, welke het Hongaarsche
volk tot hertoe niet kende, uit te geven. Door
zijn arbeid en die van gelijkgezinde jonge
ambgenooten verschenen van 1907 af:

1. De Geneefse Catechismus.

2. De noodzakelijkheid van de reformatie
der kerk.

3. Tractaat over de reliquieën.

4. Brief van den kardinaal Sadolet met Cal-
vin's antwoord.

5. Brief van paus Paulus III met de opmer-
kingen van Calvin.

6. De Geloofsartikelen der Theologische
faculteit van Parijs met tegenschrift van Calvin.

7. Het leven van Joh. Calvin, door Th. Bera.

8. Psychopneychia.

9. Antwoord van Calvin aan A. Pighius over
de vrijheid van den wil.

Dere 9 stukken vormen twee deelen.

Het derde deel, dat nog verschenen moet,
maakt reeds ter perse ligt, zal over het proces
van Servet handelen.

Het 10de stuk is een kerkhistorische mono-
graphie over Calvin en Servet.

Het 11de zal een vertaling van de *Defensio
orthodoxae fidei contra errores Mich. Serveti*
(verdediging van de rechtzinnige belijdenis tegen
de dwalingen van M. Servet) zijn.

Het 12de moet Servet's brieven aan Calvin
bevatten.

Het 13de zal de acten van het proces van
Servet behelzen.

In het vierde deel zal men vinden:

14. De kleine verhandelng over het Avond-
maal. De reeds verschenen deelen zijn in een-
voudig Hongaarsch vertaald en voor geringen
prijs verkrijgbaar.

Het General-convent der Hongaarsche Gere-
formeerde Kerk heeft den hoogleeraar Josef
Szabo (te Debreczen) opgedragen een populaire
gillustreerde biografie van Calvin te laten
drukken, die in eenvoudige maar classieke taal,
waarschijnlijk geestdriftig spreekt, de levensge-
schiedenis van den stichter van den Hongaars-
chen Godsdienst, gelijk de Gereformeerde religie
meermalen in Hongarije genoemd wordt, doet
kennen. Van deze kleine biografie werden reeds
40,000 exemplaren verkocht. Kennelijk is dit
werk wat men tegenwoordig noemt „ingelagen“.

Een Hongaar verklaart er van, dat ieder die
dit leest, als door een ademtocht van den geest
van Calvin wordt aangeroerd.

Maar dit was slechts het begin. De wezen-
lijke oogsttijd volgde voor de Hongaarsche Cal-
vinlitteratuur in het begin van den zomer. Im-
mers de volgende verschenen:

a. Te Debreczen gaf een comité de reeds
hierboven genoemde biografie van Révész op
nieuw uit. Ofschoon enkele bijzonderheden uit
het leven van Calvin door nader onderzoek
beter in het licht zijn gesteld, is dit werk niet
verouderd. Omtrent sommige voorvallen en
omstandigheden in Calvin's leven moge men
in den tegenwoordigen tijd beter ingelicht zijn,
door de opvatting van Calvin's karakter, leer
en arbeid is het werk van Révész een boek
dat zijn betekenis niet verloren heeft.

b. Calvin's brieven aan vrouwen. Volgens
opdracht van de Szabana Loraoty-Vereeniging,
vertaald en uitgegeven door Dr. Paul Pusinsky
(hoogleeraar te Boeda Pest). Dit boek bevat op
198 bladzijden 43 brieven die Calvin tot
vrouwen richtte. Onder de 14 dames aan welke
door den reformator brieven, gericht werden,
ontving de Hertogin van Ferrara er 1, de
Koningin van Navarre 5, de Markiezin van
Rothelin 4, Mevrouw de Fabais 7. Tot hertoe
waren de brieven van Calvin aan het Hon-
gaarsche volk onbekend. De vertaling laat zich
gemakkelijk lezen; bij elken brief staan ver-
klarende aantekeningen, die inlichtingen geven
omtrent de persoon van de ontvanger en over
de zaak waarover de briefwisseling gaat.

c. *Kerkevisitatie valls redners* (Instituut van
den Chr. Godsdienst) volgens de uitgave van
1859 in het Hongaarsch vertaald door A.
Cséglédi en A. Róblod. Dit deel behoort eigen-
lijk tot de door Cséglédi ondernomen vertaling
van de werken van Calvin, waarover wij hier
boven spreken. Doch daar het als Ve deel van
de Geref. kerkebibliotheek verscheen, en door
de uitvoering van de andere deelen van het
werk verschild, wordt het hierbij genoemd. De
vertaling is goed geslaagd; het werk van de
XVIII eeuw spreekt in de taal der XXte
tot ons.

d. *Klein János* (Biografie van Calvin, door
Prof. Dr. Paul Pusinsky). Het eerste deel
verscheen; het werd uitgegeven door de Geref.
kerkebibliotheek. De schrijver werd door de
Universiteit van Geelbe tot doctor honoris
causa benoemd. Hij schildert het leven van Calvin
tot zijn terugkeer naar Genève. Maar dit werk
is meer een populaire beschrijving, zij het ook
een uitvoerige, van Calvin's leven, dan een
wetenschappelijk kritische.

e. *Gedachtenis van Calvin*. Redevoering ge-
houden in de algemeene vergadering van de
Gereformeerden kerkeraad te Debreczen door
Josef Dicsi, predikant, waarin hij o.a. ook
deze woorden doet hooren: „Voor ons is de
naam van Calvin een kracht nevens het Evan-
gelie, en voor de menschheid de wortel, waaruit
de gehele daaraan volgende geschiedenis der
menschheid begon uit te spuiten“.

f. *Ter gedachtenis van Calvin*. Uitgegeven
door het Genootschap Prot. letterkundig ge-
nootschap. (332 blz.). Dit genootschap werd 20
jaar geleden te Budapest gesticht om de geest-
lijke belangen zoowel van Lutherischen als van
Gereformeerden te behartigen. Het wilde ook
bijdragen om Calvin op waardige wijze te her-
denken. In het boekjeel dat daartoe uitgegeven
werd, komen vers handelingen voor. Dr. Paul
Pusinsky geeft ons op grond van Calvin's
brieven een aanschouwelijk beeld van de per-
soonlijkheid des reformators. Hij stelt Calvin
voor als de dankbare leerling tegenover zijne
onderwijzers, als de getrouwe vriend, als den
man die weenen kon met de weenenden, die
blijde kon zijn met de blijden, die zijn ambt-
genooten niet verzuimen begellende, die over-
droten naar eenheid en vereeniging streefde en
vrijmoedig en onbeschoornd tegenover de
magtigen der wereld was. Karl Nagy teekent
Calvin daarna als „dogmaticus“ en „reden-
leeraar“; Dr. Bela Kun als „organisator der
kerk“; Stefan Pap (hoogleeraar te Budapest) als
„herder“; Dr. Josef Erdos als „uitlegkundige“;
Dr. Gera Antal (hoogleeraar te Papa) als „panda-
goog en schoolzucht“.

Wij verheugen ons in dit alles zeer. Het komt

ons voor, dat wanneer er in de Hongaarsche
Gereformeerde Kerk niet een vragen was naar
de oude, beproefde waarheid, het niet denkbaar
zou geweest zijn, dat zooveel naar de pen
hadden getrepen, om het Hongaarsche Gerefor-
meerde volk te houden, welk een kracht
er in de XVIe eeuw van den reformator van
Genève uitging.

Gemengd Nieuws.